תלמוד בבלי · ראשונים · רי״ף · מפרשים · כתוב שם

כתוב שם ביצה

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כתוב שם ביצה

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כתוב-שם-ביצה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א 4
דף ב 5
דף ב: 6
דף ג: 6
דף ד: 6
דף ה 6
דף ה: 7
דף ו 7
דף ו: 7
דף ז 8
דף ז: 8
דף ח 9
דף י 9
דף י: 10
דף יא 10
דף יג 11
דף טז: 12
דף יח: 13
דף יט 13
דף יט: 13
דף כ: 13
דף כא 14
דף כא: 14

דף א.

א] וכדאוקימנא לקמן בבריכה ראשונה וכו'.א"א אנן מכולה מתניתין קשיא לן דקתני זימן שחורים ומצא לבנים בתוך הקן ומצא לפני הקן וכו' וכולה מתני' כדברי הכל היא דיוני שובך בעי זמון בכל הבריכות שבעולם אבל מתרצינן להאי קושיא דיוני שובך כיון דמדדו ואזלי כמדבריות דמי ולד"ה נמי איכא למימר משום דאיכא למיחש למטלטליה ושביק. אבל מדבריות נמי לית להו מוקצה לד"ה וכשטתיה דר"ש קיימי כדאית ליה לרבי יוחנן בסוף שבת ושנויא דשני האי בהכנה דב"ח לאו כלום היא דלא אשכחן בהו חילוק כלל לענין הכנה דהא תורא לרדיא ותמרי דעסקא שוים הם לרבי יהודה ורבי שמעון:

ב] ודכוותא אמרי' גבי בהמה שמתה וכו'. א"א כל זה שבוש הוא בידו בדבר שמלאכתו לאיסור מה שאסרו בו לא באו לו משום מוקצה אלא משום דמחזי דרוצה לעשות בו מלאכתו דוק ותשכח:

ג] ודוקא בעומדת לגדל ביצים להוציא מהן אפרוחים וכו'. א"א לא תהא כזאת בישראל שהרי תרנגולת לביצתה דומיא דעז לחלבה דהכל אסור בשבת דהא דאמרינן חולב אדם עז לתוך הקדרה אין בעולם מי שיאמר שיהא מותר זה בשבת דשויה אוכלא בשבת ואוסופי עליה נמי אסור אלא ביו"ט ובעי העומדת לאכילה:

ד] ומוקים בשיש לו חולה מסוכן בתוך ביתו וכו'. א"א לא הקושיא קושיא ולאו התירוצין כלום. אבל האמת שהרי ב"ה אין להם מוקצה אפילו מחמת איסור כרבי שמעון מעתה בשבת נמי תשתרי. ולדעת ר"נ הכי נמי דשריא ואפילו עומדת לביצתה:

ה] ואע"ג דאיכא למדחייה להיא מתניתין ולאוקמה בארזי ואשוחי וכו'. א"א אלו הדברים אין להם ממש שהרי הקשה מזו המשנה לרבי יוחנן בסוף שבת ואוקמה כר' יוסי בר יהודה דלא מתוקמא ליה בארזי ואשוחי כדאוקים למתניתין דרישא דקא פירשו לה לרישא מן הסואר של קורות דהיינו מוקצה מחמת חסרון כיס וסיפא דקתני ולא מן הקורה שנשברה ביו"ט אם איתא דבארזי ואשוחי מיירי הוה ליה למימר ואפילו נשברו ביום טוב ומשום הכי אצטריכא לאוקמה כיחידאה. וסתמא דמדבריות נמי רבי שמעון מודה דכגרוגרות וצמוקים דמו אע"ג דאקשו מינה לרבי יוחנן ולא תירץ הכי ההיא משום דלרבי יוחנן אין שום מוקצה לרבי שמעון אלא שמן שבנר וכעין שמן שבנר הואיל והוקצה למצותו. מיהו אנן אפילו בגרוגרות וצמוקים נמי ובמדבריות דדמי להו יש מוקצה והא דקשיא ליה מי איכא מידי דבשבת שרי וביו"ט אסור מאי קושיא דלמא דלר"נ הכי נמי דהא דפ' משילין פירות איכא נמי כי האי מילתא בהנהו בעיי. מיהו רב אחא ז"ל ובעל ההלכות לא השגיחו בדרב נחמן דהכא והכא אין מוקצה כרבי שמעון.

והנך פלוגתא דאפילו האי במוקצים כבקוע עצים וכשחיטת תרנגולת והסקת שברי כלים והדומים להם כבר נמצאו בבלואי סחבות הזכרונות אשר כתבנו בנעורנו מפי מלמדנו ולא נתחוורו כהוגן. והביצה תקשה עלינו. גם כל הדברים כלם אינם מחוורים שהרי איסור שבת באותם הדברים אין משום מוקצה ואם שחט בשוגג מותר בשבת וביום טוב אסור כדעת רב נחמן והדר קושיין לדוכתיה. אלא הדרך ישר בעיני שלא להתמיה על דברי רב נחמן כמו שאפרש. ותחלה אומר שלא תהא סבור דבית הלל ורבי שמעון אית להו הכא לקולא והכא לחומרא דמאן דשרי שרי בתרוייהו ומאן דאסר אסר בתרוייהו ולישנא דגמרא הכי מוכח דהא לא אקשיה לב"ה הכא אית להו מוקצה והכא לית להו אלא אקשיה לר' דסתם מתניתין היכי מזכי שטרא לבי תרי ושני ליה אין ודאי לבית הלל לית להו מוקצה כלל כרבי שמעון אלא ר' היא ובעי לסתומא למלתיה ולא לפרסם ביום טוב כי היכי דלא לזלזלי בה ורובא דעלמא כי חזו מתניתין הכא לחומרא מחמרו ביה ואי חזו גבי שבת לקולא לא נפיק מיניה חורבה מיהו מאן דבקי בהלכה למעשה עביד הכא והכא לקולא וממי שהוא בקי אין חורבה יוצאה שהוא יודע העיקר ויודע שלא נסתם ביו"ט להחמיר אלא לשאינן בקיאין זה הדרך נ"ל בדברי רב נחמן וראוי לסמוך עליו. וביצה מ"מ אסורה כאן וכאן ואפי' הטלטול ואפילו בתרנגולת העומדת לאכילה כדברי רבה ורב יוסף ורבי יצחק וטעמא דמלתא משום דאתי למיכלה ומשקין שזבו נמי אסורין בטלטול שמא ישתה מהם ובברייתא דקתני שאסור לטלטלה אחד שבת ואחד יו"ט וכו' לדעת ר"נ רבי יהודה דאית ליה מוקצה ומוקצה דאוריי' ומכלל דברינו אלה אין מחלוקת בדברי הרב ז"ל כי מי שאינו בקי בהוראה ועושה מעשה מתוך משנתו נוהג במוקצה ביום טוב שני להחמיר ובשבת להקל כדברי הרב ז"ל. וקרוב אני לומר שאם בא לישאל מורה יורה ביום טוב להחמיר ובשבת להקל כדברי רב נחמן חוץ מהביצה כדאמרן:

דף ב.

א] **כלומר הוה ליה ודאי דבר שיש לו מתירין וכו'**. א"א ואם לא חזר על הספק מאי קשיא ליה הלא רישא ודאי באיסור יו"ט קא מיירי ובתרתי מילי איירי מתניתין מאי בדיחותא דלא נהדר נתערבה באלף אורשא ולעולם ספקא דקתני ספק טרפה ונתערבה באלף אספקא אסורה קאי דסמיך ליה. ומאי דקשיא ליה לזה מפרש משמעתא דזבחים לא קשיא מידי דלא דמיא האי ספק ספיקא להההיא דהתם תערובת דבתר תערובת היא אבל הכא קמאה ספק דגופה היא ובתראה ספק דתערובת ומשום הכי אסור. ועוד דרבי שמעון הוא דפליג עליה דרבי יהודה דהתם וקאמר לרבוא אסור מרבוא לשלשה ומג'

למקום אחר מותר אלמא בעי מיהא דנפרוש מהתם לרובא אחרינא והדר לפרוש מההיא רובא ולעולם בדוכתא אסור אפילו בספק ספקא:

דף ב:

א] ולא נתכוונו דברים הללו וכו'. א"א אין בדבריו כלום שלא התירו אותם בגמ' מזה הטעם. דכיון דגמורות הם לאו כאחד מאבריה הם אלא מטעם מלתא דלא שכיחא התירו אותם שלא גזרו עליהם. מעתה דברי הר' אפרים מראים פנים שהרי יום טוב אחר השבת אינו משום גזירה אלא שיש לדקדק עליו שהרי בגמ' מיו"ט אחר השבת הקשה על רבה דהוא אמר אם איתא לגזור משום הנך דמתילדין ואם ביום טוב דעלמא גזרה לגזרה היא ואי אמרת כיון דביום טוב אחר השבת משמע ליה לימא ליה מגופא אמאי מותרת הנך נמי לתסרי משום הכנה דדילמא הוו מתילדין ואיכא למימר משום דקים להו דכל ביצה דגמרה מאתמול שפיר בהשכמה ילדה לה והך מדלא ילדה בהשכמה ודאי לא גמרה שפיר מאתמול מיהו לגזור משום הנך דמתילדי ושני ליה מילתא דלא שכיחא היא הילכך מכלל דברינו אם שחט שלא בהשכמה ומצא בה ביצים גמורות מותרות וכ"ש שאין גמורות אפילו ביו"ט אחר שבת:

דף ג:

ונראה לנו עד נקטינן וכו': א"א זה אינו כלום דרב אחא ובעל הלכות פסקו לחומרא כרב אע"ג דאתמהו עליה רב כהנא ורב אסי לא הדר ביה ורבה ורב יוסף סייעוהו למלתיה ותרתי מתנייתא אשכחן כרב:
איתהפכא לה מתניתין דהשוחט חיה ועוף דהוו להו ב"ה לקולא וכו': א"א כולה מילתא דידי ועוד הוספתי ראיות מה שלא כתב זה:

דף ד:

ואדרבא איפכא וכו': א"א אף אני כך תפסתי על דברי הרב ז"ל ולאחר ימים רבים חזרתי בי מפני שראיתי רבא שהוא בתרא מסייע ליה לאבוה דשמואל ומהדר לאוקומיה מלתיה דשמואל כאבוה ומפרש טעמיה אלמא הלכתא כוותיה ולא כרבה דפליג עילויה:

דף ה.

זו ששנינו בתוך הקן ולפני הקן הם שתי קינים זו למעלה מזו התחתונה היא הפנימית:
א"א אין בדבריו של זה כלום ופי' השמועה ישר וברור והרב צרפתי ז"ל שאמר דלא גרסי'

ולא מבעיא קאמר באמת צריך ליישב אותו ואנו אומרים דלאו דברי רבא הם אלא דברי בעל הגמרא דרבא העמיד המשנה שיש שם קנין אחרים שלא הוכנו ובשבילם הללו נאסרים הואיל ונשתנו ממקומם ואין האחרים שלא הוכנו נמצאים בקניהם דהוה ליה האיסור משום קרוב ורבא לא מבעיא קאמר ואמסקנא קאי וכולה מילתא כדאיתא אי נמי על משנה עצמה קאמר דלא תימא כיון דאיכא התם קנין אחרים שלא הוכנו פשיטא הואיל ונשתנו שאסורים דהא איכא רוב וקרוב לאיסורא להכי אמר לא מבעיא קאמר כלומר דלדידיה לא הוה צריך לאשמועינן אלא אפילו לעלייה נמי חיישינן אע"ג דלאו אורחייהו דמדדין למיסק אפילו הכי אמרינן סרוכי סרוך וסליקו:

דף ה:

ואתיא כמ"ד נדרים ונדבות קרבים ביו"ט לב"ה ולב"ש אין קרבין וכו': א"א לא מחוורא האי מילתא דאפשר דהאי תנא ס"ל לדברי הכל אין קרבים ביו"ט משום שנאמר לכם ולא לגבוה ועשה מיהו איכא מיהו לב"ה כיון דאית להו מתוך לא לקי אפילו על עולה וכ"ש על שלמים והנך גזרות דקאמר האי ארץ גזרה הם שאין להם שורש וענף ובגמ' מפרש למ"ד נדרים ונדבות אין קרבים ביו"ט לא תימא מדאורייתא מחזו חזו ורבנן גזרו בהו שמא ישהא וכולה מלתא כדאיתא ואיכא לאקשויי על רב יצחק בר אבדימי דמוקים להאי מתניתין כב"ש מאי איריא עולת נדבה אפי' עולת ראייה נמי דהא אמרינן וחגותם חג לה' חגיגה אין עולת ראיה לא וא"ל משום דההוא הכתוב נתקו לעשה:

דף ו.

והא דתנן משלחין כלים וכו' כי היכי דפליגי ב"ש במדורה כו': א"א הרב ז"ל לא אמר דבר זה מעולם ולעולם מלבוש הוצאתו כהוצאת אוכל נפש ד"ה אבל הוצאת כלים שלא לצורך מלבוש ולא לצורך אוכל נפש שהם מחלוקת ב"ש וב"ה והלכתא כב"ה:

דף ו:

ופלוגתא דרב הונא וכו' עד וכחומרא דמר: א"א אין בדבריו כלום הגאונים לא הצריכו הטייה בשום תבלין והירושלמי מסייע שהקשי וידוך מאתמול בשם רבי יוחנן שטעמא מר דזעירא בשם ר"י השום והשחלים והחרדל נדוכין כדרכן הלכך לעולם אין תבלין צריכים שינוי אבל מוריקא בעי שינוי לדעת מי שאומר מי שטעמו מר כי מוריקא לעולם אין טעמו מר וכל הקדרות צריכות מוריקא. אבל למ"ד שטעמו פג מוריקא נמי טעמו פג.

וי"מ מוריקא אין טעמו פג אבל כל הקדרות אינן צריכות מוריקא ולזה הפי' אינו יודע מה בין טעמו מר לטעמו פג:

דף ז.

א] ונ"ל כאן באבנט וכו' עד היו קשין. א"א גם זה היפך שאין הקושיא אלא בשביל שחוטן כפול מאוד ואדרבא חשן ואפוד הם כפולים יותר ויותר משל אבנט כדאיתא ביומא אבל תירץ לא כפירוש האחרון שאמר שלא הותרו קשין אלא בהצעה התתתון שאינה אלא גזרה שאין עמידה לזה הפירוש כמו שמפרש זה אלא כמו שנראה בע"ה:

ב] הלבדין וכו' עד שהן שועין. א"א זה המפרש לא דקדק כל צרכו חדא דא"כ מה ראה רב הונא בר יהודה לומר בנמטא גמדא והלא אפילו בבגד שדרכן להעלאה נמי מותר לדבריו ועוד כי מעיינת ביה שפיר אפילו בלבישה נמי מותרין מן התורה ואפילו הן שוע טווי ונוז הואיל והן קשין דמהכא נפקא לן דקשין מותרין הם מדקאמר ובגד כלאים שעטנז ובגד ודאי אינו אלא של חמום אלמא בלבישה והעלאה נמי בעינן רכים מעתה קשה לנו מימרא דערכין דאמרינן כהנים אשתרי כלאים לגביהן במס' יומא א"ר אשי בגדי כהונה קשין הן ואי קשין הם היכן אשתרי כלאים לגבייהו ונ"ל דבגדי כהונה אע"ג דקשין הם יש הנאה בלבישתן מיהו אין הנאתן מרובה הלכך לא גזרו עליהן בהצעה תחתיה כמו שגזרו בכלאים אחרים שהנאתן מצויה ותשמישן מרובה כדאמרינן בעלמא מלתא דלא שכיחא לא גזרו בהו רבנן ולעולם בכל לבישה גזרו ואפילו בגמדא דנרש משום דהוו דרך לבישה ומש"ה אמרינן בנמטא גמדא דשריא דוקא נמטא אבל מלבוש אסור אע"פ שהוא קשה ואינו שוע והא דפשיטא במסכת יומא בגדי כהונה נתנו ליהנות בהם מדתניא בגדי כהונה היוצא בהם למדינה אסור משום דרך חול ובמקדש בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה מותר י"א דוקא ביום שהוא הזמן עבודה ואפילו בלבישה ואע"ג דאיכא תרתי אבל בלילה בלבישה לא אבל הצעה מותרת. ול"נ אפילו בלינה חדא דהא איכא איברים ופדרים ועוד דהא תנן לא היו ישנים בבגדי קדש אלא פושטים אותן וכו' אלמא עד זמן שינה היו לובשים אותן:

דף ז:

א] משום דאסיקנא וכו' עד ידו עליהן. א"א ואם מניח ידו עליהן זהו שאין מורין כן שאם לא היה לילה זמן תפילין היה מורידן מראשו ומוליכן בידו אבל כיון שהוא זמן תפילין מניחן במקומן ומניח ידו עליהן:

דף ח.

א] אחד לצלי וכו' עד ולחמין. א"א זה מתגאה בשל אחרים ואעפ"כ אינו אלא מפסיד דא"כ לדבריו דב"ש צריך שיהא אחד צלי ואחד מבושל ואינהו לא אמרי הכי דהא דג וביצה שעליו ענין אחד הם ועולים לב' תבשילין אבל הכל הבל שאין הטעם לב"ש אלא שיהא הדבר ניכר שראוי לסמוך עליו:

ב] והלכה קבועה היא וכו' עד לערב בפת ובתבשיל. א"א באמת כך אנו נוהגין כדברי בעל ההלכות והרב לא כתב אלא הגמרא כמות שהיא ומן הגמרא אין מחוור אם צריך פת אם לא ויותר נראה שאינו צריך מדאמר אביי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא משמע דהא דאמרינן תבשיל אחד לא בעינן פת בהדיה. וי"ל בודאי היכא דצריך לאפות ולבשל צריך לערב בפת ובתבשיל כדכ' קרא אבל היכא דאינו צריך לאפות סגי ליה בתבשיל לחודיה ועל זה אמר אביי שאם ערב בפת במקום תבשיל אינו עירוב דתבשיל דמלפת בעינן ופת ודייסא נמי לא מלפתי. אבל הרב מודה אם צריך לאפות ולבשל שצריך פת ותבשיל:

דף י.

א] ההוא גברא וכו' עד אינו תנאי. א"א מי שאמר זה לא אמר כלום והנה ר"ל שאם אמר זה האיש תנו לפלוני מאתים זוז אם ישא את בתי כיון שהמעשה קודם לתנאי יטול המאתים ולא ישא הבת עתה אגלה לך הסוד הנעלם מבני אדם שהראשונים לא פירשוהו כי כל מה שאמרו חכמים בתנאי כפול ותנאי קודם למעשה והן קודם ללאו ותנאי ומעשה בדבר אחד כדאיתנהו במי שאחזו קורדיקוס ומעשה דאפשר לקיומיה ע"י שליח כדאיתא בכתובות בענין חליצה מוטעת. כל אלה לא נאמרו אלא כשהמעשה נעשה מיד כעין נתינת גט וחליצת יבם שאין התנאי מבטל המעשה למפרע אא"כ נעשה תנאי בראוי ובחוזק כעין תנאי ב"ג וב"ר שהיו מבקשין ממשה שיתן להם בנחלתם מיד ועל כן הוצרך משה לכפול התנאים שאם לא יקיימו אותם התנאים יטלו אותה הנחלה מידם. וכן דקדק בתנאי קודם למעשה שהוא חוזק התנאי ובהן קודם ללאו הואיל והמעשה נעשה מיד אם קודם הלאו אין בו כח לעקור המעשה וכן בתנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר שכיון שהמעשה נעשה מיד איך יתנה עליו מגופו לסתרו כגון על מנת שתחזירי לי את הנייר. ואע"ג דמסקנא דההיא מטעמא אחרינא אסיקנא מ"מ ילפינן מינה למלתא אחרינא היכא דליכא ע"מ אלא באם דלא הוי תנאי מעתה כל התנאים שבעולם שהן באים לעקור המעשה כגון נתינת הגט לידה או קדושין וחליצת היבם שנעשו מיד וכן בנתינת ממון שהוא נתן מיד אם אמר אדם לחבירו הילך מנה זה ויהיה שלך אם לא באתי

מכאן ועד יום פלוני אם לא כפל תנאו או לא דקדק בעניני התנאים אינו תנאי גם י"ל עוד מתנה זו שאינה כחליצה ולא כנתינת הגט וכקדושין לפי שאלו נתינתן היא עשייתן. אבל מסירת המנה לידו של זה כיון שעל תנאי מסר אינו אלא פקדון בעלמא וכל היכא דאיתא ברשותיה דמאריה איתא. וא"ת תנאי ב"ג וב"ר נמי הכי הוא הא לא דמי דאינהו זכייה הוו ליה בגוויה ובתורת נחלה נחיתו לה ובחליפין היתה וביריתן לנחלה נגמרה עשייתן וכן נ"ל בדרך היושר. מ"מ אין ספק בדבר שלא נעשה בו שום מעשה כגון זה שאמר תנו לפלוני מאתים זוז אם יקח בתי לית דין ולית דיין שאם לא יקח לא יטול והוא האמת ומעשה דההוא גברא במסכת יו"ט אם אמר באם אין בו ספק שלא יטול אם לא יקח הבת אבל הטעם כמו שפירש הרב ז"ל ואין לזוז ממנו:

דף י:

א] מחתכין את הנבלה וכו' עד לדחות בכל אלו. א"א כל תמיהותיו של זה הבל המה כי מפני הקושיא שהקשה אביי לא נדחו דברי ר"י הגלילי שסתם משנתינו כדבריו ושמא רבי יוסי הגלילי לא אסר אלא מלאכה אבל טלטול לא אסר ואביי הוא שסבר שאף הטלטול אסר. ורב יוסף לטעותו של אביי מתרץ א"נ לא על הטלטול בלבד הקשה אביי אלא על הקבוץ שהיו אוספים אותם יחד ומוליכים אותם לכוכיא במקום שהבהמות אוכלים שם שהיה בזה כעין מעמר ומוציא לרשות הרבים והם אינם אלא מאכל בהמה ושאני דלא חזו נמי לצורך אדם. ובשבת ודאי לא מפיק להו ולא מטלטל להו באסיפה אלא אגב רפתא. אלא אי קשיא לי הא קשיא לי מאי דפסק הרב ז"ל כר' יוסי הגלילי והא סוגיין כרבי עקיבא דאמרינן בפרק קמא בענין אפרוח שנולד ביום טוב דאקשו ליה רב כהנא ורב אסי וכי מה בין זה לעגל שנולד מן הטרפה ביום טוב ושתיק רב ואמר רבא ואיתימא רב יוסף מ"ט שתיק רב לימא להו הואיל ומוכן אגב אמו לכלבים אלמא פשיטא להו מילתא שמותר לשוחטה לכלבים והיינו כרבי עקיבא. אי נמי מעשה דרבי שמעון התימני דעבד כרבי עקיבא ומעשה רב:

דף יא.

ואיכא דקשיא ליה וכו' עד ואין מורין כן: א"א הרב רבי יהודה ברצלוני ז"ל הוא תמה על זה בחבורו ולא תמה על סוגיא שלנו דאמרו בפירוש שלא אסרו האוסרים כי אם לדעת רבנן. אבל תמה על פסק הלכה שפסק הרב ז"ל כדברי האוסרים ודחה זו הברייתא וכיון דקי"ל כרבי יהודה למה דחה אוחה הול"ל הלכה היא אלא שאין מורין מן גם שאמרו

הלכה ואין מורין כן אין הלכה שהרי רבא דרשה בפירקא ורב אמר בהדיא סכין שעמדה מותר לחדדה ביו"ט והוא דפסקה אגב דוחקא והא ודאי הלכה למעשה היא. ובירושלמי נראה שהלכה כאותה ברייתא שהרי פירשו עליה הדא דאתמר כשאין שם אור אבל יש אור משליכה לאור. אמר רבי נסא ויאות כן אנן אמרינן הדא קלוריתא שרי מישף ומכחל עינא ביומא טבא כלומר כשם שזה מותר לשמור את העין כך מותר לכבות את הבקעת שלא יתעשנו העיניים נמצאת זו הלכה היא:

דף יג.

א] הא דאמר ר"ש בן אלעזר שוחטין מן הנגרין ביו"ט וכו' עד מוקצה מחמת איסור מלאכה. א"א לא מחוורת האי מילתא דר"ש מודה בהאי ספק מוכן דנגרין דהא דעתיה עלייהו ואי משום מלאכה הלא דלועין שנקצצו בשבת הוא מתיר אלא שנוכל לומר שהן כמדבריות. וכן כותי שהביא דורון לישראל אם יש מאותו המין במחובר כגרוגרות וצמוקים דמו מ"מ לענין הלכה אין ספק שהרי מוקצה מחמת איסור אסור:

ב] ואם אין מאותו המין במחובר וכו' עד שהביא דורון לפי שאין הכן לנכרי. א"א אנו אין לנו כפירושו של זה דמאן דאמר אין הכן לנכרי אם היו לו גרוגרות וצמוקים דלא חזו לא יהא בהם משום מוקצה אלא כשם שהם מוקצים ברשות ישראל כך הם מוקצים ברשות הנכרי וכן תמרי דעיסקא למי שיש לו מוקצה אחד בישראל ואחד בשל נכרי אסור לישראל אלא הא דאמרינן אין הכן לנכרי ה"פ שלא תאמר להוי פירות נכרי כמדברות לישראל דהא לאו דעתיה עלייהו מאתמול קמ"ל אין הנכרי צריך הכן כלומר אין פירותיו צריכים הכנה לישראל:

ג] או שעשה לו כבש בשבת וכו' עד ואין הפרש בזה בין שבת ליו"ט. א"א אני כתבתי את זה בהלכות ומן התוספתא כתבתי דגרסינן בסוף שבת נכרי שהביא חלילין מרשות ישראל בשבת לא יספוד בהן אותו ישראל אבל ישראל אחר מותר עשו לו ארון וחפרו לו קבר לא יקבור בו אותו ישראל אבל ישראל אחר מותר ונר וכבש ומילוי מים כיוצא בהם:

ד] כדי שנאמר כי שני הימים וכו' עד וה"ה לשבת ויו"ט. א"א אם שמענו מפי מומחין אולי סמכנו על דבריהם אע"פ שאין הטעם מספיק דהא בעינן בכדי שיבאו ממקום קרוב וכיון שכן בעינן בכדי שיעשו בהיתר אבל ב' ימים של ר"ה אין כאן היתר:

דף טז:

א] אתקין רבא במחוזא וכו' עד ומסננין את היין בסודרין: א"א טעה בזה ובעל ההלכות פי' כי סחיטת המים. הוא גמר הכבוס. וסחיטת היין חייב משום דש והיינו סחיטה דמסורייא דנזיאתו שבסחיטתו מטיף היין לחבית ומסננין את היין בסודרין דלא חיישינן דילמא סחיט להו דכיון דלא קפיד בהו ומסננין בהו לא סחיט להו. ואי משום היין שבהן כיון דאית בהו שמרים או קסמים לא סחיט להו והא דאמר רבא נפרוס סודרא עלויה כיון דתרי נינהו מדכרי אהדדי ולא אתי ליד סחיטה כדאמרינן בשבת בענין אלונתית אבל אשה ודאי איכא למיחש לה:

ב] ומדאוקמה ר"נ בסוכה רעועה וכו' עד מהני בה תנאה וכו'. א"א לעולם לר"י לא מהני בה תנאי כשם שאין מועיל צפיית האדם שמצפה מתי תכבה נרו אלא כיון דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכולא יומא וסוכה רעועה נמי הרי אתקצאי לבין השמשות וסיפא דקתני אם התנה עליה כדפריש לה בירושלמי מתני' אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה אמרינן בשם שמואל כשלא נתכוין לעבותה אבל נתכוין לעבותה אסור כשלא התנה אבל התנה מותר רב נחמן בר יעקב בעי וכי אדם מתנה לסתור אהלים אמרינן בשם שמואל בנופל לה הוה ר"נ הוי בה כלומר על העבוי בלבד היה שמואל אומר שמועיל תנאי ולמה הוקשה ליה לרב נחמן דבתמיהא קאמר והאי נופל לא דקאמר אפשר דהיינו אסורייאתא. ואם נתנן לעבותה אסורות ואם התנה עליהם מותרות אע"פ שנתן לעבותה עכשיו לפי זה הענין ברייתא דקתני ולא מן הסמוך לה כשנתכוין לעבותה. ואם התנה עליה דאתאן לסוכה דעלמא על העבר קאמר בירושלמי ולא פריך ולא מידי. ואנן לא קשיא לן ולא מידי כדפרישנא. והרב ז"ל דלא אדכר למלתיה דשמואל דאוקים לסיפא בסוכה דעלמא אפשר דליתא בנסחא דיליה אי נמי הדר ביה מתירוצא קמא ושני לה כולה בסוכת החג והא דקתני דלא מהני בה תנאה בעצי סוכה ואפילו ברעועה ונופלת דכל שבעה קדשי ואי נפלה הדר בני לה. והא דקתני לה דמהני בה תנאה דהיינו סוף ברייתא דהכא וברייתא דפרכילי ענבים הנהו בנויי סוכה ואי אמרת בהאי ברייתא דהכא היכא הוזכרו נויין דקתני עלה ואם התנה הכל לפי תנאו איכא למימר דהא קתני רישא ולא מן הסמוך לה דהיינו כעין נויין ואמר על סוכת החג בחג שהיא אסורה כלומר הכל אסור העצים והטפל להם ועלייהו קתני ואם התנה עליה הכל לפי תנאו וזהו האמת והישר:

דף יח:

אין סומכין את הקדירה בבקעת וכו' עד דאית ליה מוקצה: א"א איני אומר כן אלא אפילו תימא ת"ק לית ליה מוקצה בעצים והדומה להם אית ליה מוקצה והטעם לפי שאין עליהם תורת כלי ולא נתנו עצים אלא להסקה והרי הם כאבנים וכל תחבולותיו ואריכות דבריו בעבור שמצא חן בעיניו ההפרש שנתן בין מוקצה למוקצה כי חבב בעיניו להיות מחדש חדוש גדול וחשב ג"כ להיות חולק על הרב במקצת ועל כן מסבב פני הדברים להיותם מסכימים לפירושו:

דף יט.

דהא שמעינן לרבי אליעזר הכא בהדיא וכו' עד עומד אדם על המוקצה: א"א לא אמר כלום שהמוקצה הזה גרוגרות וצמוקים הם דחזו ולא חזו ובעו הזמנה ואפילו לר"ש דאי לאו הכי הוא למה לא אקשי ליה לרבי יוחנן במסכת שבת מהא דסתם מתניתין הוא: הא קמ"ל דטבל מוכן הוא אצל שבת: א"א כבדות גדולה הוא זה הפירוש ואנן מפרשינן הקושיא שהקשו מאי איריא שבת אפילו בחול נמי לא על משנה זו אלא על משנת זרעים תינוקות שטמנו תאנים לשבת שאפילו בחול עשו כן הוקבעו הואיל וקבעו עליהם אכילתן ושני ליה הא קמ"ל טבל מוכן הוא אצל שבת פירוש מדלא קתני הכי שכחו ולא עשרו לא יאכלו בשבת אפילו עשרו ולא למוצ"ש עד שיעשרו אלא מדלא קתני הכי אלמא שאם עשרו בשבת יאכלו שאין בו משום מוקצה אלא משום איסור טבל בלבד:

דף יט:

עד כמה אמר רבי זירא כו' עד כיון דחזינן כו': א"א אף אני כך אמרתי ולענין שיעורא ודאי ילפינן להו מהדדי כשמעתיה דרבי אמי דלא מדחייה מימרא בדילמא ושיעורא גלוי מילתא בעלמא הוא מיהו לגבי הנך בעיי אפשר דלא ילפינן להו מהדדי והיכא דאיתמר איתמר משום דספיקי דרבנן נינהו ולקולא:

דף כ:

המוסר בהמתו לבנו או לרועה הרי הוא כרגלי הבעלים אוקימנא בשני רועים דלא קנה אחד מהם כו' כדכתיבנא בהלכות ואין פירושו בזה נכון דקא מוקים לה כשמסרה לשני רועים וכשמסרה מעיו"ט: א"א זה אינו כלום שהרב ז"ל מעולם לא עלה בדעתו כך וכשאמר דלא קנה אחד מהם כשמסרה ביו"ט ואפילו אותה שמסרה לו לא קנה ואם אין

לו אלא רועה אחד ומסרה לו אפילו ביו"ט קנה. עוד אני אומר להצדיק הצדיק שאם עלה בדעתו כמו שאמר זה יפה אמר ואליבא דהלכתא קאמר דאפילו בשני רועים אם מסרה לאחד מהם ביו"ט כיון דיש ברירה בדרבנן הרי הוא כרגליו אבל אם מסרה לשניהם ודאי לא קנה אחד מהם ולא נסתלקו בעלים ומאי לשניהם דקאמר הרב כגון שאמר להם אחד מכם ישמור אותה והנהיגה אחד מהם שלא ע"י מסירת בעליה דבהא ודאי לא קנה אחד מהם ואפילו הנהיגה מערב יו"ט אבל אם מסרה לאחד מהם אפילו ביו"ט הרי הוא כרגליו משום דיש ברירה מיהו לרבי יוחנן דלית ליה ברירה דוקא כשאין לו אלא רועה אחד ולית הלכתא כוותיה:

דף כא.

ונראין דברי הרב רבינו שלמה דליניקת תחומין לא חיישינן משום דקי"ל כשמואל בשור של פטם ובשור של רעיה ועוד מדרב כהנא ורב אסי דפליגי עליה וקא מתמהו עליה ושתיק: א"א אף אני כך כתבתי מתחילה וחזרתי בי וההוא דשור של פטם לא תיובתא ולא סייעתא הוא דאפשר דבשחטו מערב יום טוב מיירי דאי לא קשיא דשמואל אדשמואל. ואי משום ברירה אפשר דבאוכלא אית ליה ברירה ולא דמי למשקין דעריבי מיהו אנן בין במשקין בין באוכלין אית לן ברירה כר' אושעיא והוא דליכא איסור תחומין:

דף כא:

ואי אמרת בירא דשותפי היא אמאי מותר והא תנן השותפים שנדרו הנאה זה מזה אסורין וכו' דאיכא למימר דילמא שאני התם כיון דלית בהו בכל הני דין חלוקה לא אמרינן כל חד וחד מדידיה קא מתהני ומשום הכי אסורין אבל לשכות ועזרות והר הבית מקדש קדישי ואינו יכול לאוסרן: א"א אבל בור של מים כיון ששואבים ממנו מים כל אחד לעצמו ביש בו דין חלוקה נמי כמו חצר ומשום הכי אקשו ליה מחצר ולא אקשו ליה מגופא מרחוב ובית הכנסת מ"מ הכל הבל כי לשתי הלשונות שמעמיד המחלוקת במסכת נדרים דרבי אליעזר בן יעקב ורבנן בשתיהן אין בו דין חלוקה קל ממי שיש בו דין חלוקה אבל הקושיא אינה כלום שלא בא אלא לגלות שהאיסור אינו אלא משום שתוף ושתוף משתוף מפורסם אקשי ליה:

והא דתנן אסורין ליכנס בחצר איכא למימר כשנכנס לכולו: א"א אין בדבריו ממש כי משום דקשיא ליה חצר הוצרך לומר כן ואינו דומה כי כניסת החצר כמו הרחיצה הוא לפי שאינה נחלקת אבל הבור כשהוא דולה ממנו כבר הוא נחלק ואמרינן יש ברירה

ורבי אליעזר בן יעקב דפליג בכניסת החצר ושרי קסבר כיון דכי מחלקם אית לן ברירה השתא נמי אמרינן לתוך שלו הוא נכנס אי נמי כיון דכי מחלקה מותרין כל אחד בשל עצמו דהא לא נדרו הנאה מן החצר אלא שלא יהנו זה מזה ועכשיו שחלקן לא יהו אלא כמוכרין זה לזה ומותרין הילכך עכשיו נמי מותרין דאמרינן יש ברירה וכחלוקה דמיא ורבנן סברי אין ברירה שהרי עדיין לא נחלקה וזו הסברא שסובר בה רב נחמן במחלוקת של רבי אליעזר בן יעקב ורבנן ולא אתיא כמלתיה דרבינא דבבא קמא דמוקי פלוגתייהו בבור ביש ברירה ומשוי פלוגתא דבור כפלוגתא דחצר ולפום סוגיין דהכא אליבא דרב נחמן לא דמי דלגבי בור בדלייתו מן הבור אפילו לת"ק יש ברירה ובכניסת החצר אין ברירה ולר"א בן יעקב אפילו בכניסת החצר יש ברירה:

ג] דאיכא למימר כיון שנתן לידו של חבירו וזכה בו חבירו איגלאי מילתא למפרע דמעידן הגבהה זכה ביה. ולפיכך הם כרגלי מי שנתמלאו כו': א"א אינו מפרש חצי הצורך דהא איכא לאקשויי על רב ששת ממתני' ואם משנתנה לו אמר אני החזקתי וזכיתי בה תחלה לא אמר ולא כלום וכ"ש כשלא אמר אם כן מאי טעמא דרב ששת דאמר כרגלי הממלא אלא הטעם לענין מציאה כיון שנתנה לו אפילו זכה הוא בתחלה הרי נתנה לו במתנה שהוא אמר לו תנה לי ונתנה לו וזכה מכח מתנה אבל לגבי תחומין מתנה לא מהניא מידי דמ"מ כרגלי הנותן הוא ובהא פליגי רב נחמן סבר כיון שנתנה לו לא מכח נותן זוכה בהן אלא מכח עצמו דאמרינן נעשית ידו של זה כשלוחו של זה ולגבי תחומין נמי כיד עצמו דמי וכרגלי מי שנתמלאו לו הוו ורב ששת סבר הא דאמרינן משנתנה לו זכה לאו מכח עצמו אלא מכח מתנה זכה בה ולעולם הראשון קנה והקנה ולגבי תחומין כרגלי הממלא שהוא הנותן ואנו יש לנו בזה טעם אחר כגון שאמר לו זכה לי ובהא אמר ר"נ כרגלי מי שנתמלאו לו. א"נ אע"ג דלענין מציאה אמר ר"נ לא קנה חבירו לענין תחומין בכל דהו סגי ליה שהרי השואל כלי לחבירו מעי"ט אע"פ שלא מסרו לו אלא ביו"ט הרי הוא כרגלי השואל דקני שביתה בהדיה בדבורא בעלמא הכא נמי קני מיהו אם בזכה לי פליגי הלכתא כרב נחמן ואם בתנה לי פליגי הלכתא כרב ששת דקי"ל הלכתא כוותיה באיסורי והרב ז"ל הניח אותה ותמיה אני למה. וסבור אני שהרב ז"ל סמך על דברי רבינו חננאל ז"ל שכתב בכאן דהדר ביה רב נחמן מהא הילכך הוה ליה כסתם מתניתן דקתני של עולי בבל כרגלי הממלא. ואנו כבר כתבנו מה שנראה לנו. ומחלוקת דרב ושמואל במפקיד פירות אצל חבירו שלא על דעת לטלטלם בו ביום ואמר רב כרגלי מי שהפקיד אצלו קי"ל כרב ואינו דומה לשור של פטם ולא למי שזיכה מתנותיו לאורחים כי הם דעתם ליטול אותם בו ביום ואין הנפקד אוסר אותם לדברי

הכל וגם מי שלא ייחד לו קרן זוית. ולא ידעתי על מה הניחה הרב ז"ל שאם דמה אותו לשור של פטם וסמך על דברי שמואל בעבור אותה המימרא לפי שהקשו ממנה למעשה דרב הונא בר חנילאי כבר פרשתי שאין דומים זה לזה הלכך הלכתא כרב במאי דפליגי ולא היא מדחזינן דאקשי עלה דרב ממתני' אלא אם כן זיכה להם מתנותיהם מערב יום טוב. ועוד שהשוו מעשה דרב הונא בר חנילאי למלתיה דרב והא הכא על דעת שיטלו אותם ביום טוב עצמו הוו וקא מקשה מינייהו למלתיה דרב אלמא כי היכי דפליג רב בהא פליג נמי בהא הלכך כי היכי דמדחייה מלתיה דרב מהא כן הכי מדחייה מהא. וכשכתב הרב ז"ל מלתיה דשמואל בשור של פטם וכתב נמי מלתיה דר' יוחנן דהלכה כר' דוסא. וכתב נמי אוקימתא דמתני' בשואל כלי מערב יום טוב דאוקימנא אע"פ שלא מסרה לו אלא ביום טוב כבר למדנו שאין הלכה כרב ותו לא מידי: סליקו להו השגת הראב"ד ממסכת יו"ט